

С.М. ІЛЛЯШЕНКО, докт. екон. наук, СумДУ, Україна,
докт. хаб., Вища школа економіко-гуманістична, Польща

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ШАНСИ І ЗАГРОЗИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Починаючи з 2005 р. світова економіка перейшла до спадаючої хвилі 5-го економічного циклу. Згідно теорії довгих хвиль економічного розвитку М.Кондратьєва і теорії інноватики Й.Шумпетера цей спад спричинений проблемами які неможливо розв'язати на сучасно рівні розвитку науки і техніки. Серед цих проблем: вичерпання традиційних джерел енергії і ресурсів, забезпечення продовольством зростаючого населення, посилення розшарування населення світу за рівнем доходів і стандартами якості життя, вичерпання потенціалу традиційних методів управління (організаціями, регіонами та галузями, державами) тощо.

Розуміння сутності цих проблем ініціює пошук методів їх розв'язання, в основному, за рахунок створення і впровадження різного роду інновацій: у виробництві, способах задоволення зростаючих потреб, методах управління тощо.

Вже впроваджуються проривні інновації, що докорінним чином змінюють соціально-економічний уклад життя країн і регіонів світу: з 2011 р. у ЄС припинили виготовляти лампи розжарення; з 2014 р. у США зупинили виробництво легкових автомобілів з двигунами внутрішнього згорання (перейшли на гібридні або електродвигуни); поява і поширення 3-D принтерів (а вони вже цілком доступні, у т.ч. за ціною) може спричинити докорінні зміни у системі виробництва і збуту багатьох видів продукції і привести до занепаду цілих галузей, оскільки тепер кожен зможе за розробленою чи придбаною через інтернет програмою самостійно "надрукувати" потрібну річ; вже з'явилися комп'ютери вмонтовані в окуляри, які мають вихід в інтернет і можуть управлятися поглядом людини, а Google пообіцяла вже в 2015 р. охопити весь світ безкоштовним WiFi; в деяких країнах ЄС впроваджуються системи електронного врядування на муніципальному і регіональному рівнях, які забезпечують безпрецедентний доступ громадян до раніше закритої інформації, зводять до мінімуму роль людського фактора. Перелік таких інноваційних розробок можна продовжувати.

Країни, які не встигнуть своєчасно переорієнтуватися можуть відстати назавжди через несумісність техніки, технологій, стандартів якості життя тощо. Вже зараз близько 50% країн світу не в змозі навіть копіювати і впроваджувати у себе багато інноваційних розробок, 35% - можуть лише

відтворювати те, що створене іншими, і лише 15% - здатні створювати і впроваджувати інновації.

Проте прискорення темпів НТП, окрім загроз, надає шанс на здобуття переваг першовідкривача ринку, розробника нової продукції і технологій, оскільки традиційні втрачають чи вже втратили свою актуальність.

Цей шанс полягає у визначенні можливих напрямків інноваційного розвитку і створення у їх руслі нових техніки і технологій, методів управління тощо, безперечно, з урахуванням наявного потенціалу і наявних чи очікуваних порівняльних конкурентних переваг конкретних організацій чи країн. Так Сінгапур, країна яка імпортує більшість ресурсів, за життя двох поколінь перейшла з країн 3-го світу у перший і стала одним з лідерів соціально-економічного зростання. В'єтнам за 10 років забезпечив зростання ВВП у 5 разів.

Для економіки України, яка наразі переживає складні часи і знаходиться на межі дефолту, єдино можливим шляхом соціально-економічного розвитку і входження на рівних до світового співтовариства економічно розвинених країн є інноваційний у руслі концепції інноваційного випередження. Проте до цього часу не визначено пріоритетних напрямів розвитку, а декларовані час від часу концепції економічного зростання, суперечать одна одній і не забезпечили хоча б якихось відчутних результатів.

Пошук траєкторій інноваційного випередження автором пропонується вести шляхом логічного поєднання маркетингових прогнозів (для виявлення найбільш імовірних тенденцій зміни споживчого попиту на різних товарних ринках) з експертними оцінками стану розвитку науки і техніки (для визначення можливостей втілення наявних і перспективних науково-технічних розробок у нові продукти, технології їх виготовлення і просування на ринку які б відповідали існуючим і перспективним запитам споживачів). Це, на переконання автора, дозволить виділити і обґрунтувати перспективні з комерційної точки зору напрями науково-технологічного інноваційного розвитку України.

Розроблено формалізований теоретико-методичний підхід до складання (відповідно до зазначеної авторської гіпотези) стратегічних маркетингових прогнозів щодо перспективних напрямів науково-технологічного інноваційного розвитку України на основі експертних оцінок, з урахуванням ресурсних і ринкових обмежень. Виконано декомпозицію задач прогнозування, окреслено коло пов'язаних з ними проблем та запропоновані загальні підходи до їх розв'язання. Розроблено узагальнену блок-схему алгоритму прогнозування напрямів науково-технологічного інноваційного розвитку України, визначено сутність і зміст його процедур.

Ілляшенко С.М. Тенденції розвитку світової економіки: шанси і загрози для України / С.М. Ілляшенко // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф. (м. Суми, 6-8 травня 2014 р.) : у 2 т. / за заг. ред. О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. – Суми: Сумський державний університет, 2014. – Т. 1. С. 87-89.